

time

Odborný analytický měsíčník

ČERVEN-ČERVENEC 2012

ČÍSLO 6

WWW.CICAR.CZ

ZDARMA

Kuriozity, rarity a úchylky

Regulovaný svobodný pohyb, svěbytná území odolávající moderní nivelizaci, pirátské politické strany, evropská občanská iniciativa, kadeřnice euroskeptičky, maltská brána do Evropy...

Evropa se může od Indie přiučit

Rozhovor s indickým analytikem Barunem Mitrou o nebezpečí politicky motivované integrace, papírovém euru, Evropě viděné z Indie a o řešení základních politických otázek multietnických zemí.

EVROPA

ROZMANITÁ I UNIFIKOVANÁ

obsah

10 | Sark, Campione, Athos, Alandy: proti moderní nivelizaci

ANALÝZA | TÉMA Formování moderního evropského systému vedlo od 16. do 19. století k dramatickému zjednodušení mapy starého kontinentu a k zániku většiny starších politických entit, typů politického uspořádání a teritoriálních anomálií.

Autor Jan Jireš

12 | Migrační Beton Evropy

ANALÝZA | TÉMA V posledních měsících slyšíme stále nějaké stesky na Řecko. Řecko, Řecko, Řecko. Naprostou většinou se jedná o fiskální záležitosti, jen z času na čas problematka zmínka o jiných strukturálních, ale zároveň fatálních deficitech této krásné země na jihovýchodě Evropy.

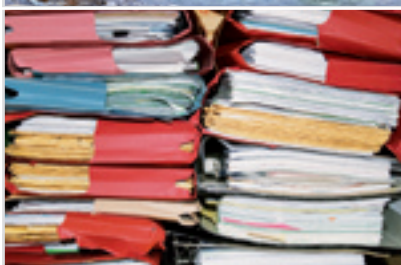
Autor Jaroslav Salivar

14 | Piráti v porodních bolestech

ANALÝZA | TÉMA Pirátům se daří nejen u břehů Somálska, ale i v německé politice. Němečtí političtí piráti se už probojovali do čtyř zemských parlamentů, celostátně drží preference, které by jim bez problémů zajistily, že se příští rok dostanou do Spolkového sněmu...

Autor Petr Sokol

17 | Nová evropská pravidla ochrany osobních údajů. Za jakou cenu?

ANALÝZA | TÉMA Začátkem letošního roku, nedlouho po Vánocích, zaslala Evropská komise členským státům objemný balíček. Nešlo však o balíček plný příjemných dáreků, ale o legislativní balíček...

Autor Michal Barbořík

20 | Koncentrace výkonu do metropolí

ANALÝZA | TÉMA Před pár lety jsme, ač nevědomky, překročili určitou pomyslnou hranici – v celém světě ve městech nyní žije více lidí než na venkově. Tento vývoj je celkem očekávatelný a jen podtrhuje dominanci průmyslového rozvoje světa. Profitují z něj hlavně metropole, má ale i stinné stránky.

Autor Jiří Kozák

24 | Stane sa kaderník euroskeptikom?

ANALÝZA | TÉMA „Byrokracia, vláda nikoho, sa stala modernou formou despotizmu.“ (Marry McCarthy)

Autor Radovan Ďurana

CI Time

Odborný analytický měsíčník

Číslo 6

Ročník 2

Červen–Červenec 2012

Vydává

CI Consult & Research, s.r.o.

IČ: 24772461

Vladislavova 1390/17

110 00 Praha 1, Nové Město

Kontakty

Telefon: 224 054 087

www.cicar.cz, citime@cicar.cz

Redakce

Šéfredaktor

Ladislav Mrklas

Odborní konzultanti redakce

Ivan Langer, Josef Šíma

Tajemnice redakce

Petra Viktorová

Art director

Ivo Kubát (Multimedia Atelier)

Vedoucí redaktori rubrik

Jan Jireš (mezinárodní vztahy
a bezpečnost)

Petr Sokol (evropská politika)

Marek Buchta (veřejný marketing)

Ondřej Mátl (zdravotní

a sociální politika)

Petr Stiegler (IT)

Jaroslav Salivar (vnitřní

bezpečnost)

Stálí spolupracovníci

Barbora Bakulová, Radovan

Đurana, Ludmila Habadová,

Miroslav Hyrman,

Luboš Jemelka, Jiří Kozák,

Filip Molčan, Jan Průša,

Dalibor Roháč

Jazyková korektura

4JAN Public Relations, s.r.o.

Fotografie

str. 26–27 ČTK

str.4, 10, 12–25 eu.fotolia.com

Registrace MK ČR E 19998,

ISSN 1804-8099

Milí čtenáři,

Evropa byla, je a bude vždycky rozmanitá. Tím byla, je a bude zajímavá, přitažlivá a bohatá. Nebude-li rozmanitá, nebude vůbec. Právě této jednotě v rozmanitosti, jako protikladu k neustálým snahám o evropskou unifikaci, je věnováno celé letošní první letní dvojčíslo.

Číslo otevírá text šéfredaktora, který na pozadí vysoce aktuálního tématu osobních práv – viz nedávný soudní zákaz obřízky chlapců v Německu – ukazuje, kde leží hranice mezi tolerancí a útlakem. Všechny ostatní texty, jež jsou po větce přece jen o něco více letní, a tedy lehčím perem napsané, jsou variací na téže téma. Vyzdvihují bohatství Evropy ukryté v různosti, která může leckde hraničit s kuriózností a dost možná i úchytkami.

Rozhovor s indickým analytikem Barunem Mitrou otevírá tento problém z jiného úhlu pohledu, totiž pohledu neevropana, pohledu kritického i dostatečně provokativního. V dalších textech dostávají prostor tradiční i zcela nové kuriozity politické, bezpečnostní, právní i ekonomické. Ty mají někdy národní, jindy unijní charakter.

Jan Jireš ukazuje příklady specifických evropských teritorií, která se vymykají standardnímu politicko-správnímu uspořádání. Jaroslav Salivar analyzuje specifickou pozici Malty coby vskutku otevřené brány neevropské imigrace. Petr Sokol píše o vze-stupu německých politických pirátů a důsledcích pro nejen německou politiku. Jan Průša ukazuje, jak může v praxi vypadat regulace jedné z důležitých evropských svobod – svobody pohybu. Radovan Đurana uvádí důvody, proč se kadeřníci mohou stát euroskeptiky. Jiří Kozák si všímá ekonomické síly Londýna v kontrastu se zbytkem Británie. Luboš Jemelka upozorňuje na úskalí nového institutu – evropské občanské iniciativy. Michal Barbořík pak rozebírá návrh nových evropských pravidel ochrany osobních údajů.

Druhé letní dvojčíslo vyjde v polovině září. Do té doby přejeme krásné léto a inspirativní čtení.

Ivan Langer,
zakladatel společnosti
a odborný konzultant redakce

Ladislav Mrklas,
zakladatel společnosti
a šéfredaktor

Za Evropu rozmanitostí i úchylek

Půvab Evropy vždycky tkvěl v rozmanitosti, která zároveň tvořila (a někdy také netvořila, záleží na tom, o kterém období právě mluvíme) jeden celek. Rozmanitost se utvářela na pozadí tří navzájem propojených a sdílených identit – individuální identity každého jedince, příslušnosti k určité společenské (v tom nejširším slova smyslu) skupině a moderněji i identity národní a/nebo státní.

LADISLAV MRKLAS | Autor je politolog, prorektor vysoké školy CEVRO Institut a šéfredaktor CI Time

UNIVERZALISMUS, KONCENTRACE, INTEGRACE...

Stejně dlouhou, jako existuje tento ideál i praxe rozmanitosti, můžeme najít snahy je odstranit. Nahradit je univerzálně platnou evropskostí, normou, jež nesnese odchylky. A to opět ve všech třech zmíněných rovinách. V historii, zejména té novodobé, jsme svědky snah o vytvoření společnosti, v níž neexistují odlišnosti, všichni jsou si absolutně rovni (a někteří rovnější, jak by dodal Orwell), bez ohledu na svůj původ, nadání a pílí. Můžeme najít projekty, které ve jménu univerzálních práv odmítá-

jí přiznat různým komunitám a společenstvím jejich právo na odlišnost, na stanovení vlastních pravidel, organizačních řádů, právo na hierarchické nebo naopak silně demokratické uspořádání. A vidíme také snahy o vytvoření ideálního univerzálního politického uspořádání, který se stane modelovou inspirací pro všechna státní společenství, či projekty říší postavených na jednotné a ovšem též koncentrované vládě (osvícené, jak jinak) nadřazené všem ostatním. Tu zpravidla nejvíce vyzývají autoritářští byrokraté v zádech s více či méně utopisticky naladěnými intelektuály. Nápadů a pokusů o glajchšaltování má zkrátka a dob-

ře Evropa za sebou za posledních 2 000 let více než dost. A přece si nedá pokoj. Vždyť je to tak lákavé. Jednotná Evropa!

Sjednocování může v rukou nekontrolovaných nabývat vskutku bizarních podob. Snad nejvýmluvnějším dokladem toho jsou nedávné spory o dámské šátky a mužskou obřízku. Na místo toho, aby si některé nejmenované evropské státy včas a důkladně promyslely svou přistěhovalectvou politiku. Aby včas stanovily srozumitelná pravidla, kdo se může stát jejich občanem se všemi povinnostmi a právy z toho vyplývajícími, včetně využívání kontroverzních výtěžků sociálního státu, přichází s návrhy na univerzalisticky pojatý sekularismus, který pak ústí do zákazu nosit na veřejnosti šátek. Jako kdyby tento zákaz řešil všechny problémy soužití muslimských komunit v západní Evropě. Neřeší samozřejmě nic. Dost možná i jakékoli rozumné řešení vylučuje. Evropské elity podléhají tlaku ulice, který ovšem

EVROPSKÉ ELITY PODLÉHAJÍ

tlaku ulice, který ovšem samy pomáhaly vyvolávat svou benevolencí a neřešením imigrace v okamžiku, kdy se začala vymykat z rukou. Proč by jakákoli žena neměla mít právo skrývat svou tvář, když jiná žena má právo chodit polonahá? Chceme-li chránit liberálně pojatý společenský systém, nemůžeme z něj vyčleňovat nikoho, kdo je z naší vůle jeho součástí.

samy pomáhaly vyvolávat svou benevolencí a neřešením imigrace v okamžiku, kdy se začala vymykat z rukou. Proč by jakákoli žena neměla mít právo skrývat svou tvář, když jiná žena má právo chodit polonahá? Chceme-li chránit liberálně pojatý společenský systém, nemůžeme z něj vyčleňovat nikoho, kdo je z naší vůle jeho součástí. Pochopitelně, a v tom tkví jádro pudla, jelikož to zpravidla evropské politické elity stále nezačaly dostatečně razantně řešit, jen do okamžiku, kdy ohrožuje práva a svobody druhých.

ZÁKAZEM OBŘÍZKY ZA SVĚTOVÝ MÍR

Letní zákaz obřízky chlapců německým soudem je tak doslova trefou do černého. Ovšem tím černým je srdce evropské civilizace. Jakékoli pochybení lékaře v konkrétním případě, při konkrétním lékařském zásahu, přece nemůže být argumentem pro apriorní zákaz tohoto typu zásahu. Ale to je jen první rovina. Zásadnější je zde za prvé právo rodičů spoluvytvářet budoucnost vlastních dětí. A za druhé pak ono již výše zmíněné právo lišit se, v tomto případě tím, že ctím tradice svých otců, tradice své víry. Stejně tak jako má velká část evropské civilizace právo tuto civilizaci kritizovat, ba ji dokonce odvrhnout, což je mimochodem jeden z nejsilnějších momentů, které tuto civilizaci charakterizují a odlišují od jiných (žel bohu nejen v pozitivním slova smyslu), má jiná část této civilizace (a k ní židé i muslimové po staletí patří) právo své tradice ctít. Samozřejmě opět s výhradou, že tyto tradice nejsou přestoupením obvyklých, v tomto případě evropských práv.

Zcela jistě nebo přinejmenším pravděpodobně bychom za takové přestoupení mohli považovat praktikování obřízky ženské, která může mít velký vliv na sexuální identitu a život postižené dívky. Zákaz jejího praktikování v Evropě je tudíž více než pochopitelný, přičemž otázkou ovšem zůstává, nakolik má evropská elita právo takový zákaz požadovat i v mateřských zemích. U chlapce se však takových problémů bát nemusíme. Pakliže ovšem zásah provede dostatečně odborně způsobilý lékař/zdravotník. Případný zákaz mužské obřízky nepovede k jejímu vymýcení, nýbrž k novému fenoménu – obřízkové turistice – či k nelegálnímu amatérskému praktikování. Mementem budiž prohibiční zákonodárství či jiná „úspěšná“ tažení proti zlořádům a nemravnostem.

Chce-li Evropa uchovat svůj svěbytný ráz a postupem času se sama nerozplynout jako ona pověstná kostka cukru v globálním čaji-nečaji, má jedinou šanci. Tou je uchování rozmanitosti, založené na pluralismu a toleranci. Tedy hodnot, které stojí za to chránit. Za každou cenu.

Evropa se může od Indie přiučit

*O nebezpečí politicky motivované integrace,
papírovém euru, Evropě viděné z Indie
a o řešení základních politických otázek
multietnických zemí.*

Rozhovor s Barunem Mitrou, ekonomickým a politickým analytikem
a ředitelem Liberty Institutu z indického Nového Dillí.

JOSEF ŠÍMA | Vedl rozhovor

CO SE ALE TÝČE **VYŘEŠENÍ**

základních politických otázek, udělala Indie oproti Evropě ohromný pokrok a to, čeho dosáhla, lze označit za jeden z nejvíce nedoceněných politických zá-
zraků moderní doby.

BARUN MITRA

- Je ředitelem Liberty Institutu, nezávislého think-tanku sídlícího v Novém Dillí.
- Publikuje v novinách a časopisech po celém světě, včetně New York Times a Wall Street Journal.
- Je vzděláním inženýr, ale věnuje se analýze ekonomických a politických otázek.
- Se svou ženou Madhumitou, která je právnička, žije v Novém Dillí.
- Kniha Population: The ultimate resource, již editoval, získala v roce 2001 cenu Anthony Fisher Memorial Award .
- Řada jeho publikací se věnuje otázkám správy přírodních zdrojů, vody a půdy.

Toto číslo CI Time je věnované debatám o Evropě. Jste mezinárodně uznávaným odborníkem na otázky veřejných politik, cestujete po celém světě, komentujete světové dění. Jak se díváte na vývoj v Evropě po pádu Železné opony?

Železná opona byla použita k násilné unifikaci zemí východní Evropy pod hlavičkou socialistické ideologie. Tento experiment se zadrhl, protože socialistická ekonomika, založená na příkazech a zákazech, nebyla schopna zavést lidi do zaslíbené země plné medu a mléka. Neuspokojivá ekonomická realita nedovolovala pokračovat v nastoupené politické vizi.

Ve stejné době se západní Evropa pokusila ekonomicky integrovat a vytvořila společný trh. Úspěch společného trhu a rozklad socialistického systému stimuloval politickou snahu o větší politickou integraci. Nebylo ale snadné přimět všechny země, aby se vzdaly národní suverenity. Proto se ukázalo, že z politických důvodů bude druhou nejlepší variantou zřízení společné evropské měny, eura. Ve světě papírových peněz záleží na odpovědnosti každé vlády, zda přistoupí ke znehodnocení měny. Dle mého názoru byla podceněna skutečnost, že euro je měnou, za kterou nestojí politická autorita. Nikdy v historii k obdobnému pokusu nedošlo. Za deset let se jasně ukázalo, že bez společné politické autority nemá společná měna zajištěnu bezpečnou budoucnost. Jelikož mnohé národní vlády pokračují ve vlastních socio-ekonomických politikách, je nemožné za situace takovéto politické diversity společnou měnu udržet.

Jak tedy z tohoto problému ven?

Krise eura ukázala na meze ekonomické integrace při neexistenci politické unie. Za současných podmínek není zjevně politická unie možná. Nejlepší cestou do budoucna se proto zdá oživit národní měny v ekonomikách se slabým

výkonem. A chceme-li zachovat společný trh, musí být zachována konvertibilita měn. Řecko by si tedy mělo ponechat drachmu. Ale ta by měla být volně směnitelná za euro. Takové uspořádání omezí schopnost národních vlád utrácet či provádět inflaci ve snaze vymanit se z hospodářských problémů. Občanům by takové uspořádání navíc dalo možnost zvolit si takovou měnu, jakou si sami přejí. To zároveň pomáhá stabilizovat ekonomiku a vytváří stimuly k politické integraci.

Jeden z argumentů pro integraci tvrdí, že bez politické a ekonomické integrace se Evropa zbytečně oslabuje, protože je nepřehledná pro cizince i zahraniční investory. Jak se na tento argument díváte vy?

Spojené státy evropské jsou možné. Zda se tak opravdu stane, je ale na Evropanech samotných. Spojené státy evropské musí odrážet politickou realitu na kontinentu. Lidé, kteří se dívají na Evropu zvenku, budou vždy ochotni a schopni na tuto politickou realitu reagovat, ať už bude Evropa politicky jednotná či nikoli. Vždy se tak koneckonců dělo. Argument, že sjednocená Evropa pomůže cizincům, nás jen odvádí od opravdových problémů, jimž evropské země čelí.

Může se Evropa v něčem přiučit od Indie – ať již v ekonomické, či politické oblasti?

Pro některé Indý je Evropa kontinentem, který by mohl být jedním státem. Indie má zrovna tolik náboženských, jazykových a etnických rozdílů jako Evropa. Zdá se však, že Indie se s politickou národní otázkou dokázala vypořádat. Samozřejmě že v minulosti byly a stále přetrvávají mnohé politické odlišnosti, avšak dnes většina lidí uvnitř i vně Indie politickou integritu, a tedy i ekonomickou jednotu akceptovala.

Po ekonomické integraci a vytvoření společného trhu v Evropě se vkláda-

NEJLEPŠÍ CESTOU

do budoucna se proto zdá oživit národní měny v ekonomikách se slabým výkonem. A chceme-li zachovat společný trh, musí být zachována konvertibilita měn.

lo mnoho nadějí do integrace měnové. Věřilo se, že ta nutně povede k větší politické integraci. Události posledních let nám však pouze připomněly, že bez společenského přijetí a politické vůle může být politická integrace ohrožena.

Bylo by ode mne samozřejmě odvážné pokoušet se předpovědět, co se v budoucnu v Evropě stane. V současnosti však stojí evropská zkušenost v protikladu se zkušeností indickou. Indie představuje ohromný potenciál a musí vyřešit mnoho problémů spojených s chudobou a diskriminací. Co se ale týče vyřešení základních politických otázek, udělala Indie oproti Evropě ohromný pokrok a to, čeho dosáhla, lze označit za jeden z nejvíce nedocenených politických zářků moderní doby.

Vidíte nějaké nebezpečí, které by mohlo přijít do Indie a dalších, dnes relativně chudých zemí Asie kvůli napodobování evropské cesty k prosperitě?

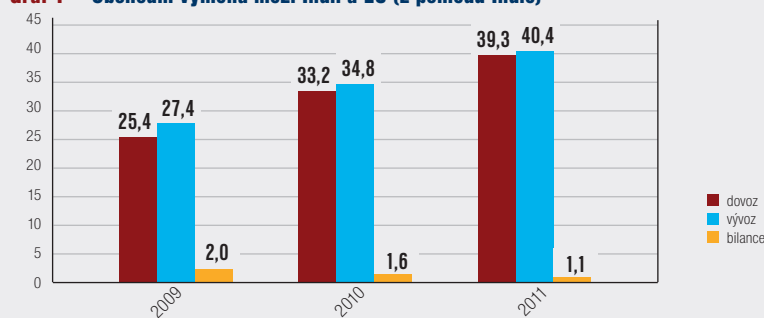
Lidé žijící v Asii se často dívají na liberální demokracie západní Evropy jako na ideální státy, v nichž jdou ruku

v ruce ekonomický rozvoj a státní sociální zabezpečení. Tento názor je obzvláště populární v Indii, kde mnoho lidí nahlíží na skandinávské země jako vzorové příklady sociálního státu.

Je třeba upozornit na dvě věci. Zaprvé, země západní Evropy se umísťují mnohem více než země z Asie v žebříčcích ekonomické svobody. Sociálně-demokratické státy v Evropě sice uvalují na své občany vyšší daně, ale neomezují drakonicky jejich ekonomické rozhodování. To je v přímém protikladu s většinou rozvojových zemí, kde může být sice nižší zdanění, ale zatížení, jež přináší regulace státu, je vysoké, což brání hospodářskému rozvoji těchto zemí.

Na druhou stranu se může v budoucnu stát, že jak Indie a další rozvojové země Asie budou bohatnout, mohou tyto země začít kopírovat sociální politiky západoevropských zemí. Právě toto však může být pro asijské země velký problém. Západoevropské země zbohatly, když jejich populace byla stále mladá, a proto si mohly dovolit mnohé nákladné sociální politiky. Oproti tomu asijské země, obzvláště Čína, začnou stárnout předtím, než zbohatnou. Nebudou si tedy schopny nákladné sociální programy dovolit. Země Asie by si měly pamatovat, že i mnoho bohatých evropských zemí velmi těžce zápasí s ohromným břemenem, jež sociální programy přináší. Toto poučení z Evropy a demografické změny v Asii by měly asijské země vést k velké opatrnosti při přebírání evropského přístupu k sociální politice.

Graf 1 Obchodní výměna mezi Indií a EU (z pohledu Indie)

Sark, Campione, Athos, Alandy: proti moderní **nivelizaci**

Formování moderního evropského systému vedlo od 16. do 19. století k dramatickému zjednodušení mapy starého kontinentu a k zániku většiny starších politických entit, typů politického uspořádání a teritoriálních anomálií.

JAN JIREŠ | Autor je ředitelem Centra transatlantických vztahů vysoké školy CEVRO Institut a vyučujícím mezinárodních vztahů a bezpečnostních studií tamtéž

Středověká Evropa připomínala komplikovanou mozaiku. Na rozdíl od moderní politické mapy šlo o mozaiku trojrozměrnou, skládající se hned z několika vrstev položených na sobě a vzájemně se prolínajících. Postupný zrod suverénních teritoriálních států představujících základní (a vlastně jediné) aktéry moderních mezinárodních vztahů byl procesem centralizace a homogenizace gigantických rozměrů. Na jeho konci se z Evropy stala dvourozměrná a poměrně jednoduchá mozaika sestávající z pár desítek suverénních států podobných si jako vejce vejci, které potlačily všechna alternativní politická uspořádání, nacházející se na nižší (substátní) i vyšší (nadnárodní) úrovni.

S cílem posílit svou centrální politickou autoritu eliminovali moderní suverénní leviatani, mnohdy násilně, drtivou většinu teritoriálních a správních anomálií, jež byly dědictvím středověkého vývoje Evropy. Současní euroskeptici, odmítající politickou a správní integraci v rámci Evropské unie, zamlčují, že jimi vyzývané národní státy jsou zodpovědné za centralizaci a homogenizaci mnohem brutálnější a důkladnější, než jakou zatím předvedla EU.

Tento text je zamýšlen jako oslava těch několika málo politicko-správních útvarů v Evropě, jež se moderní homogenizaci dokázaly vyhnout a dodnes si uchovat své specifické uspo-

řádání, které z nich činí v kontextu dominantního modelu centralizovaného národního státu opravdové kuriozity. Nezbývá se notoricky známými evropskými mikrostáty (San Marino, Monako), které nesou formální znaky suverénních států. Věnuje se několika vybraným útvarům, které jsou sice součástí větších teritoriálních celků, ale tvoří natolik svébytné útvary, že se vymykají převládající moderní nivelizaci.

NORMANSKÉ OSTROVY A SARK

Normanské ostrovy (Channel Islands, Iles de la Manche) jsou posledním zbytkem bývalého vévodství Normandie, jenž zůstal v majetku britské koruny. Jedná se o osm obydlených ostrovů (Jersey, Guernsey, Alderney, Sark, Herm, Jethou, Brechou, Lihou) ležících v Lamanšském průlivu pár mil od francouzského pobřeží poloostrova Cotentin. V zásadě každý z ostrovů má specifický politický systém a vlastní zákonodárny sbor, zděděný z dob středověku.

Nejzajímavějším a nejzvláštějším z Normanských ostrovů je ovšem maličký Sark, kde na ploše pěti čtverečních kilometrů žije přibližně 600 obyvatel. Sark je od 16. století královským lénem, držným dědičnými pány (seigneur, v případě ženy dame). Až do reformy svého politického systému v roce 2008 byl Sark pokládán za poslední feudální státní útvar v Evropě. Ostrovní zákonodárny sbor, Chief Pleas, se skládal z 54 členů: seigneu- ra, senešala (seneschal, předsedající sboru a nejvyšší soudní autorita na ostrově), 40 statkářů, jimž seigneur propůjčil půdu na ostrově do lenní držby, a 12 volených poslanců. V roce 2008 byla v Chief Pleas schválena reforma politického systému, jež zba-

vila ostrovní statkáře-leniky automatického práva zasedat v zákonodárném sboru. V Chief Pleas po reformě zasedá seigneur, senešal a 28 volených poslanců.

Tato demokratizace politického systému ostrova Sark byla provedena na základě chatrného argumentu, že dřívější uspořádání odporovalo Evropské úmluvě o ochraně lidských práv. Ve skutečnosti se však jednalo o manipulaci podnikatelské rodiny Barclayových, jež má na ostrově své ekonomické zájmy a původní systém jí nevyhovoval. Sark tím bohužel ztratil mnoho ze své jedinečnosti, ale stále si zachovává autonomii svého politického systému v rámci britské koruny.

CAMPIONE D'ITALIA

Campione je obcí s přibližně 2 200 obyvateli, ležící na břehu Luganského jezera. Jedná se o italskou exklávu zcela obklopenou teritoriem švýcarského kantonu Ticino. Politickým uspořádáním se nejedná o nic mimořádného a obec se řídí stejnými pravidly jako jiné italské obce. Přesto je sympatické, že dokázala vzdorovat modernímu dogmatu napřimování mezinárodních hranic.

Když se v roce 1798 rozhodlo Ticino přistoupit ke švýcarské konfederaci, obyvatelé Campione nesouhlasili a jejich obec zůstala součástí Lombardie. Kanton Ticino se ji následně pokusil získat výměnou za jinou obec, obyvatelé Campione však tento obchod v referendu odmítli. Ve válečném roce 1848 zaslali obyvatelé Campione švýcarské konfederaci petici žádající připojení, Švýcarsko ji však odmítlo, neboť si v konfliktu chtělo zachovat neutralitu. Během druhé světové války Itálie svou exklávu nekontrolovala, v důsledku čehož ji mohli využívat agenti amerických zpravodajských služeb.

HORA ATHOS

Útvar s oficiálním názvem Autonomní mnišský stát Svaté Hory (Agion Óros) zabírá jeden ze tří poloostrovů severořeckého Chalkidiki. Území o ploše 335 km² obývá více než 2 000 pravoslavných mnichů žijících ve dvaceti kláštorech. První z nich začaly vznikat již v pozdní antice a jejich kontinuita přetrvala i dlouhé období osmanské vlády. V moderní době se Hora Athos sice stala součástí suverénního řeckého státu, ten ale uznává její samosprávné postavení. Autonomní status Svaté Hory je zakotven přímo v řecké ústavě, která mnišskému státu přiznává samosprávu vyplývající ze „starobylých privilegií“. Veškeré vnitřní záležitosti jsou spravovány „svatým společenstvím“ (Iera Kinotita), sestávajícím ze zástupců všech dvaceti klášterů.

Nejznámějším aspektem autonomního postavení Svaté Hory jsou omezení kladená na návštěvníky. Jejich počet je silně regulován (10 denně) a každý z nich musí před svým vstupem na

TRADIČNÍ ZÁKAZ VSTUPU ŽEN

na Horu Athos je trnem v oku liberálům, feministkám a dalším politickým radikálům, kteří jej považují za skandální přežitek temné minulosti porušující rovnost pohlaví.

athoské území získat písemné povolení od mnišských úřadů. Musí být decentně oblečení a slušně se chovat, porušení pravidel je přitom trestáno vysokými pokutami. Zásadním omezením je zákaz vstupu ženám, jenž je striktně vynucován. Představitelé mnišského státu se obávali, že přistoupení Řecka k Schengenské smlouvě povede k odstranění tohoto zákazu. K tomu však nedošlo, když byla k řecké přístupové smlouvě přiložena deklarace potvrzující „zvláštní status“ Hory Athos.

Tradiční zákaz vstupu žen je samozřejmě trnem v oku liberálům, feministkám a dalším politickým radikálům, kteří jej považují za skandální přežitek temné minulosti porušující rovnost pohlaví. V roce 2003 odhlasoval Evropský parlament rezoluci požadující zrušení zákazu, protože porušuje „univerzálně uznávaný princip genderové rovnosti“. Podobné snahy jsou zatím neúspěšné především díky podpoře řeckého státu, jenž je s pravoslavnou církví těsně spjatý.

ALANDSKÉ OSTROVY

Souostroví (švédsky Åland, finsky Ahvenanmaa) leží mezi Stockholmem a západofinským městem Turku a odděluje Botnický záliv od zbytku Baltského moře. Je sice součástí Finska, ale požívá silně autonomní postavení. Žije na něm přibližně 30 tisíc švédsky hovořících obyvatel, kteří se nepokládají ani za Švédy, ani za Finy, nýbrž za Alandy.

Když v roce 1809 získalo carské Rusko od Švédska Finsko, součástí zboru byly také Alandské ostrovy. V důsledku této změny hranic se Alandy staly nejzápadnější výspou ruské říše. Po vzniku nezávislého Finska v roce 1917 došlo ke sporu mezi novou republikou a Švédskem o to, součástí kterého státu by se Alandy měly stát. Švédové samozřejmě argumentovali principem národního sebeurčení, který do evropské politiky vnesl americký utopista Woodrow Wilson. Švédsko-finský spor byl nakonec rozsouzen Společností národů. Ta v roce 1921 přiřkla Alandy Finsku, ovšem s podmínkou, že souostroví získá v rámci finského státu silnou autonomii a bude demilitarizováno.

Toto řešení platí dodnes. Na ostrovech se nenacházejí žádná vojenská zařízení a na jejich obyvatele se nevztahuje branná povinnost, která platí všude jinde ve Finsku. Na rozdíl od zbytku Finska, které je oficiálně dvojjazyčné, je jedinou úřední řečí na Alandech švédština. Také při vstupu Finska do EU v roce 1995 získaly Alandy některé trvalé výjimky z ujednání práva. Nejdůležitější z nich znemožňuje cizincům postrádajícím domovské právo (hembygdsrätt) kupovat na ostrovech nemovitosti.

Podobných případů je samozřejmě v Evropě více, jak ale ukazuje vývoj na ostrově Sark či feministický tlak na mnišský stát Athos, jejich postavení a tradice jsou stále více ohrožovány moderní monokulturou. Lze si jen přát, aby jí odolaly co nejdéle.

Migrační **beton** Evropy

V posledních měsících slyšíme stále nějaké stesky na Řecko. Řecko, Řecko, Řecko. Naprostou většinou se jedná o fiskální záležitosti, jen z času na čas probleskne zmínka o jiných strukturálních, ale zároveň fatálních deficitech této krásné země na jihovýchodě Evropy.

JAROSLAV SALIVAR | Autor je ředitel Centra bezpečnostních studií vysoké školy CEVRO Institut

Sem tam zmínka o neuvěřitelné situaci kolem nelegální migrace, sem tam o uprchlících, sem tam o jiných migračních záležitostech. Že tato situace není nová, a to ani v posledních dvou letech, věděl v Evropě v posledních minimálně deseti letech každý. Pokud nevěděl, neměl na svém místě co dělat. A výsledek: více evropských peněz, více intenzivního zájmu evropských institucí, více misí evropských států atd. atp. V důsledku řecké situace Evropa přehodnocuje jeden z mála funkčních mechanismů: Dublinský systém. Zatím snad marně, ale je otázkou času, kdy lobby v Evropském parlamentu zrelativizuje i tento užitečný nástroj v boji nejen s asylovým shoppingem, ale obecněji s nelegální migrací. A celkový výsledek v migrační a azylové oblasti: možná uvidíme, zatím nic moc. Snad vyloučení ze Schengenu, ale to by bylo příliš snadné. Čekáme a souhlasíme s další finanční i jinou pomocí, nastartujeme-li jeden skomírající evropský členský stát.

O něco západněji v čarokrásném Středomoří leží jiný stát, no spíše státěček, který se v posledních pěti letech stal evropsky proslulý migrací a jejím zvládnutím. Ostrovní členská země s bohatou minulostí i přítomností. V posledním desetiletí se – podobně jako konkurenční italská Lampedusa – nesčíslněkrát proslavila loděmi, spíše jejich troskami, s desítkami či stovkami běženců z Afriky. Přistálo jich tu v minulosti mnoho, několik tisíc zoufalých mužů, žen i dětí ze severní i subsaharské Af-

riky, ale i z Pákistánu, Afghánistánu i z jiných asijských zemí. To byli ti šťastnější: stovky obětí organizovaného obchodu s lidmi nedoputovaly na své strastiplné cestě. Chybělo jim štěstí. Když byla kdysi mise poslanců Evropského parlamentu na inspekční cestě na tomto ostrově, aby pochopili migrační souvislosti, nechala se jedna z europoslankyň slyšet, že konečně ví, o co v tomto obchodě s lidmi jde. Slyšela z odposlechů, jak se organizátoři tohoto lidského dramatu dohadují na ceně převozu od libyjských břehů, která byla vyšší v případě, že na místě přistání na těchto dvou krásných ostrovech ve středu Středomoří byla nějaká evropská či jiná komise anebo televize. Jen na okraj: Česká republika několikrát solidárně nabídla ostrovnímu státěčku bilaterální materiální i personální pomoc. Oficiální dopisy českých ministrů vnitra dodnes čekají na odpovědi, včetně toho, který nabízel léčení, mj. i velmi specializované, šťastně zachráněných dětí v českých a moravských nemocnicích v rámci známého projektu MEDEVAC.

Poprvé se slova realokace uprchlíků objevila v ústech zástupců této středomořské zemičky ke konci francouzského předsednictví v roce 2006. Tehdy si francouzský prezident Sarkozy usmyslel upravit neutěšenou evropskou migrační a azylovou situaci svým Paktem o migraci. Ambiciózní plán ambiciózního prezidenta, v každém případě však velmi svě-

ží vítr do stagnujících evropských řešení azylu a migrace, a to zejména nelegální. Všechny členské státy tehdy příkladně spolupracovaly: ve výhledu bylo nové řešení v téměř všech oblastech migračního života. Jednotlivé pilíře Paktu i jejich vzájemné propojení dávalo naději na konceptuální a zároveň rekněme holistické řešení evropské migrace a azylu. Práce se chýlily k závěru a bylo těsně před koncem francouzského předsednictví, když tu náhle zástupci malého ostrovního středomořského státu jednání zablokovali. Prý toto velké dílo postrádá z jejich pohledu stěžejní ustanovení, kterým je realokace tzv. uprchlíků mezi jednotlivými členskými státy.

ENTETYKY S IMIGRANTY

Aby bylo jasno, nejde o nic jiného než o to, že jeden či několik členských států „přetížných“ (zejména námořní) migrací přijme tzv. uprchlíky na své území a ostatním je podle klíče, který stanoví Evropská komise, rozdělí. Žádná odpovědnost každého členského státu za ochranu vlastní hranice (včetně mořské), žádná odpovědnost za boj s nelegální migrací a žádná odpovědnost za řešení situace skutečných uprchlíků a návrat těch nelegálních (nejčastěji ekonomických) migrantů, kteří se za uprchlíky jen účelově vydávali. Francie (a s ní i ostatní evropské státy) tenkrát pro úspěch celého paktu couvla. Středomořskému státu stačil kompromis, ale fenomén realokace byl na světě, na evropském světě. A na evropském jednacím stole. A od té

ZATÍMCO JEDEN KAŽDÝ

členský stát Evropské unie vydal v prvních dvou měsících na konzulárních místech v libyjském Benghází či Tripolisu několik málo desítek schengenských víz, náš malý ostrovní státeček jen v Benghází vydal za leden a únor tohoto roku na dva tisíce pět set těchto víz.

doby z něho nezmizel, naopak idea košatila a košatila. Povinností to zatím ještě není, zatím. A to i přesto, že s pádem Kaddáfího vymizely ze středního Středozezemí, podobně jako předtím na Kanárské ostrovy, lodě přetížené migranty, z nichž některé ani nedojely na Lampedusu, ani na krásné perly středního Středomoří. Za zásluhy o evropské uprchlictví získal náš ostrov právo vybudovat vrcholnou komunitární azylovou instituci – Evropskou podpůrnou azylovou agenturu (EASO). Tak trochu na úkor České republiky, i když ruku

na srdce: dali jsme přednost Galileu.

Od loňského podzimu evropskou vízovou praxi podstatně ovlivňuje Vízový informační systém, zkráceně VIS. Jde o systém vydávání jednotných schengenských krátkých víz, který navíc obsahuje biometrické údaje včetně digitální fotografie a otisků prstů. Mnoho let budovaný evropský systém začal být nejdříve aplikován v pěti severoafrických zemích, možná proto, že právě v této oblasti bylo třeba nastavit jednotný a přesný systém vydání oprávnění ke vstupu do Evropské unie. Všechny státy VIS uvítaly a začaly s ním pracovat: umí regulovat oprávněný a vyloučit neoprávněný vstup do Evropy. Má perspektivu a je, či spíše bude univerzální.

Mezi pěti severoafrickými státy byla také Libye, země zmítaná revolučním zvratem vedoucím až k pádu zločince Kaddáfího, zmítaná však i poosvobozeneckými zmatky a násilím, jichž jsme svědky dosud. Některé evropské členské státy přestaly v Libyi vydávat víza, jiné přestaly a později jejich vydávání obnovily. Každý z nich v rámci VISu a každý z nich velmi obezřetně. Až na jediný: náš krásný středomořský ostrovní státeček. Zatímco jeden každý členský stát Evropské unie vydal v prvních dvou měsících na konzulárních místech v libyjském Benghází či Tripolisu několik málo desítek a dohromady to byly jednotky set schengenských víz, náš malý ostrovní státeček jen v Benghází vydal za leden a únor tohoto roku na dva tisíce pět set těchto víz. Je trochu s podivem, jak mohli jejich konzulární úředníci s novým systémem tak efektivně pracovat, když prostý součet doby nutné na sejmání biometrických údajů a dalších nezbytných úkonů převyšuje součet jejich pracovní doby v prvních dvou měsících, ale to jsou otázky, které veřejně moc nezaznávají. Téměř dvěma a půl tisícům emigrantů, doufejme Libyjců, se jen ve dvou měsících letošního roku otevřela cesta nejen za krásami ostrovního středomořského státečku, ale do všech členských států Evropské unie, včetně České republiky. A nové linky Air Malta je z libyjského Tripolisu či Benghází dopraví do lůna Evropské unie.

Jak krásný může být život na jedné z perel Středomoří – migračním pilíři starého kontinentu – a jak krásný může být v celé Evropě. Malta je prostě jedinečná.

Piráti v porodních bolestech

V Německu se etabluje nová politická síla

Piráťům se daří nejen u břehů Somálska, ale i v německé politice.

Němečtí političtí piráti se už probojovali do čtyř zemských parlamentů, celostátně drží preference, které by jim bez problémů zajistily, že se příští rok dostanou do Spolkového sněmu, a podobně by jim nic nemělo zabránit ve volebních úspěších v dalších zemských volbách, a to včetně konzervativního Bavorska.

PETR SOKOL | Autor je politolog, přednáší na CEVRO Institutu, řídí CEVRO Revue a pravidelně přispívá do dalších českých médií (např. Reflexu)

Strana založená původně jako „one-issue“ formace s jediným tématem svobody na internetu se v loňské berlínské předvolební kampani profilovala zejména s požadavkem na větší transparentci v politice a přimíchala k tomu populistické sliby, které občas hraničily s recesí. Jenže i to pirátům stačilo na vstup do berlínského zemského parlamentu, a to dokonce s téměř devíti procenty hlasů. Strana zažila následně i celoněmecké procitnutí. Ve výzkumech začala překračovat celostátní hranici pro vstup do parlamentu. Po berlínském úspěchu ně-

mecké voličstvo začalo vnímat piráty jako stranu protestu a jen menšina z těch, kteří stranu podporují, uvádí jako důvod podpory „pirátský“ program zaměřený na svobodu internetu.

DIGITÁLNÍ REVOLUCE

Jedna politologická teorie učí, že nové politické strany vznikají ve společnosti vždy jako produkt určité revoluční změny. Průmyslová revoluce například zrodila nejenom dělníky, ale také je zastupující socialistické strany. Jako by tuto teorii znali, odvolávají se piráti

ve svých dokumentech na jev, který nazývají „digitální revoluce“. Vstup nových technologií podle nich vnesl do společnosti dva nové trendy – jeden pozitivní a jeden negativní. Začneme tím špatným. Podle pirátů nové technologie umožňují státům ještě víc utlačovat občany, protože jim dávají možnost novými metodami nahlížet do soukromí občanů. Na druhou stranu ale nové technologie konečně umožňují zavést skutečnou demokracii.

TEKUTÁ DEMOKRACIE

Pirátské formě opravdové demokracie se dostalo jména „tekutá demokracie“ (v originále liquid democracy) a piráti věří, že právě ona umožňuje potřebnou kombinaci přímé a nepřímé demokracie. Němečtí piráti k jejímu naplnění využívají speciální program zvaný „liquid feedback“. Do něj se může zaregistrovat každý člen strany a může jeho prostřednictvím hlasovat ve vnitrostranických referendech. Specifikem tohoto hlasování ovšem je, že jednak můžete hlasovat sám, ale také můžete svůj hlas delegovat na jiného piráta, který pak hlasuje za vás. Někteří „superpiráti“ tak mohou mít ve vnitrostranickém rozhodování až desítky hlasů. K této tekuté demokracii ovšem samozřejmě patří to, že si můžete hlas od svého zástupce vzít kdykoli zpět.

K pirátské politické kultuře ovšem patří i další „IT-vychytávky“: komunikační program „Mumble“, přes který pořádají pirátské orgány on-line schůze a který se podobá skypu, nebo speciální pirátská wikipedie, která informuje o pirátské straně a jejich záměrech. Vnitrostranické diskuze zase probíhají prostřednictvím platformy „Piraten-pad“, v níž může každý komentovat a glosovat piráty vytvářené programové dokumenty.

Tyto nástroje vypadají na první pohled skvěle a zdálo by se, že světová demokracie dostala nový impuls. Jenže už v samotné pirátské straně se při používání tekuté demokracie objevují první problémy. Hlasování i diskuzí se

účastní jen malá menšina pirátů (tzv. Kernis – přeloženo něco jako jádraři), a to hlavně těch, kteří mají čas stále sedět u počítače. Na výsledcích je to pak někdy dost znát.

ZELENÍ 2.0

Vývoj německé pirátské strany zatím v mnohém kopíruje historii tamních zelených, kteří před třiceti lety úplně stejně působili ve svých začátcích. I proto jsou piráti politickou hrozbou právě pro ekologisty. Podle výzkumů se totiž prodrali na jejich místo protestní strany a ze zelených udělali v mnoha očích okoukanou součást politického establishmentu.

Otázkou zatím také zůstává, zda se piráti rozšíří mimo Německo. Dosud totiž ve všech ostatních zemích (včetně naší) volebně vyhořeli, respektive nedosáhli na parlamentní zastoupení. I tady může nastat situace, která bude kopírovat vývoj u zelených, kde vše začalo volebními úspěchy v Německu a postupně se začalo šířit Evropou. Pokud se to stane, pak opravdu sledujeme vznik nového, zatím výrazně generačního politického proudu.

ZAČÁTEK PROBLÉMU

Od úspěchu v zemských volbách v Šlesvicku-Holštýnsku na počátku kvě-

na ale němečtí piráti zabředávají do stále větších vnitřních problémů. Symbolem jejich současného postavení může být právě povolební situace v nejsevernější spolkové zemi, kde volební výsledek poprvé piráty donutil debatovat o tom, zda by se měli podílet na vzniku nové vlády. Nakonec se vytvoření zemské koalice obešlo bez nich, ale už samotné sondážní rozhovory s budoucím premiérem ukázaly, že spolupráce s piráty bude i v budoucnu velmi obtížná. Když lídr sociálních demokratů přišel vyjednávat se špičkami pirátů, dočkal se místo diskrétního jednání rozhovoru, který byl celou dobu přenášen „live“ na internetu.

Mluví se také o pirátském vztahu k německé krajní pravici. Mezi členy pirátů se totiž v různých částech Německa objevilo hned několik bývalých neonacistů – například členů radikální strany NPĐ – a bezbřezě tolerantní piráti se rozhodují, zda u nich má platit neomezená svoboda názoru, a tedy i tolerance k minulosti některých jejich členů, nebo má strana zasáhnout ve jménu své dobré pověsti. A do toho jejich místopředseda Martin Delius (27) v rozhovoru pro noviny řekl, že piráti rostou na německé politické scéně tak dynamicky, že se to dá přirovnat snad jen k vzestupu Hitlerovy

NSDAP před rokem 1933. Tento výrok zapůsobil v Německu jako bomba a místo předseda pirátů se poroučel ze své funkce. Zmíněná epizoda ovšem neznamená, že by piráti měli jako celek blízko ke krajní levici, ostatně sami se definují jako „sociálně-liberální a progresivní politická alternativa“. Vše spíše potvrzuje jejich dosavadní politickou nezkušenost a fakt, že se do vrcholných pozic celostátně významné strany dostali lidé naprosto bez politických zkušeností.

Debata, jak moc má být naplňován původní pirátský plán na absolutní otevřenost v politice, dělá ale pirátům problémy i v dalších spolkových zemích. Série demisí a zklamaných veřejných prohlášení trápí pirátskou stranu hlavně v Berlíně. Vnitřní rozháranost se už také projevuje v celostátních preferencích. Piráti mají sice stále před rokem těžko uvěřitelných devět procent, ale i to znamená pokles o přibližně čtyři procentní body oproti rekordním hodnotám v dubnu. Oranžoví, jak se pirátům díky jejich barvě v Německu přezdívá, navíc začínají ztrácet na zelené, které také v dubnu na chvíli v žebříčku popularity předběhli. Jenže i tak piráti svým nástupem natolik přerozdali karty, že jediným východiskem bude příští rok po spolkových volbách pravděpodobně velká koalice.

HISTORIE PIRÁTŮ – PIRÁTSKÁ ZÁTOKA

Pirátský politický proud se zrodil před pěti lety ve Švédsku. Jméno mu dal server „Pirate Bay“ (česky Pirátská zátoka), který nepřímo nabízel nelegální software a šířil pirátské kopie hudby a filmů. Na majitele serveru si následně došlápla švédská justice, a když v „pirátském“ procesu padly rozsudky jen několik týdnů před evropskými volbami v červnu 2009, zafoukal švédským pirátům do politických plachet opravdu silný vítr. V den vyhlášení rozsudku proti zakladatelům Pirate Bay do strany vstoupilo devět tisíc nových členů a v evropských volbách piráty volilo 7,1 procenta hlasujících Švédů, což jim vyneslo první křeslo v Evropském parlamentu a druhé jim připadlo letos po rozšíření Evropského parlamentu.

Po prvotním úspěchu ve Švédsku rostly pirátské strany v Evropě i jinde jako houby po dešti, dokonce se ustavila mezinárodní Internacionála pirátských stran, která mimochodem nedávno rokovala v Praze. Piráti se pustili do volebních bitev napříč Evropou, ale dlouho bez úspěchu. Jediným povzbuzením pro „pirátskou internacionálu“ se stal výsledek v německých spolkových volbách v roce 2009, kdy je volila 2% voličů. Teprve později „připluli“ piráti na německé politické nebe. Skutečný úspěch přišel až loni v Berlíně, v němž existuje v Německu dlouhodobě nejvyšší potenciál pro piráty, protože zde žije mnoho studentů, z jejichž řad hlavně pochází pirátské voličstvo. Následovaly úspěchy v Sársku, Šlesvicku-Holštýnsku a v Severním Porýní-Vestfálsku.

Nová evropská pravidla ochrany osobních údajů

Za jakou **cenu**?

Začátkem letošního roku, nedlouho po Vánocích, zaslala Evropská komise (dále jen Komise) členským státům objemný balíček. Nešlo však o balíček plný příjemných dáreků, ale o legislativní balíček revidující právní rámec pro ochranu osobních údajů v Evropské unii, plný hodně problematických ustanovení.

MICHAL BARBOŘÍK | Autor je právník, spolupracovník Centra bezpečnostních studií CEVRO Institutu

Tento nový právní rámec vychází ze sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Ochrana soukromí v propojeném světě – Evropský rámec pro ochranu údajů pro 21. století“.

Součástí tohoto legislativního balíčku je:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů) a
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních

údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů a o volném pohybu těchto údajů.

Žijeme v době nebývale rychlého technologického rozvoje, který před nás klade řadu výzev. Objem sdílených a shromažďovaných údajů dramaticky roste. Technologie umožňují jak soukromým společnostem, tak orgánům veřejné moci využívat při provádění jejich činností osobní údaje v nebyvalém rozsahu. Jednotlivé osoby stále častěji zveřejňují své osobní údaje i v globálním měřítku. Technologie změnily ekonomiku i společenský život. Budování důvěryhodnosti internetového prostředí má pro hospodářský rozvoj klíčový význam.

Nedostatek důvěry vede k tomu, že se spotřebitelé zdráhají nakupovat on-line a využívat nové služby. Mohlo by tedy dojít ke zpomalení rozvoje inovativního využívání nových technologií. Komise ve světle těchto skutečností seznala, a nutno říci, že v mnoha ohledech oprávněně, že stávající právní úprava ochrany osobních údajů začíná být zastaralá a nevyhovující a potřebuje změny. Jiná otázka je, zda to Komise uchopila za ten správný konec, ale k tomu se dostaneme dále.

NEJEDNOZNAČNOST

Obecné nařízení o ochraně údajů má nahradit stávající směrnici Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, v mnohém z této směrnice vychází, ale obsahuje i řadu významných novinek a odlišností. Už jen skutečnost, že nové nařízení je třikrát delší než stávající směrnice, napovídá, že kromě řady potřebných a užitečných ustanovení se na nás valí další povinnosti a s nimi i nová administrativní zátěž.

V první řadě platí, že na rozdíl od stávající směrnice bude nové nařízení v členských státech aplikovatelné přímo. A zde si návrh v mnohém protiče. Na jednu stranu Komise deklaruje, že je třeba jednotná úprava, na druhou stranu dává členským státům oprávnění přijímat množství výjimek. Na jednu stranu řadu otázek návrh upravuje velmi podrobně, na druhou stranu dává Komisi pravomoc přijmout celou řadu prováděcích předpisů k dílčím otázkám. V přístupu Komise se tak skrývá velké nebezpečí posilování pravomocí a rolí Komise a dalších unijních orgánů, které budou nad plněním povinností dohlížet či ustanovení nařízení vykládat (např. u Evropské rady pro ochranu údajů, zřizované dle tohoto návrhu mj. k zajišťování jednotného uplatňování tohoto nařízení, existují obavy, že devalvují roli národních orgánů

NEJVĚTŠÍ NEBEZPEČÍ

tohoto návrhu se pak skrývá v hrozícím nárůstu administrativní zátěže. Povinnosti pro správce osobních údajů, jako například vypracovat transparentní a snadno dostupná pravidla pro zpracování osobních údajů a výkon práv subjektu údajů, povinnost oznamovat do 24 hodin případy narušení bezpečnosti osobních údajů orgánu dozoru i subjektům těchto údajů či povinnost správce i zpracovatele jmenovat inspektora ochrany osobních údajů.

dozoru, tj. u nás Úřadu pro ochranu osobních údajů). Existují proto silné nároky (např. i v Senátu Parlamentu ČR), že Komise dostatečně nezdůvodnila, proč je nutné přijímat novou úpravu formou nařízení namísto dosavadní směrnice, zejména s ohledem na skutečnost, že návrh nařízení nepřináší vyjasnění a zjednodušení úpravy, které je nutné pro jednotnou aplikaci v členských státech EU.

Velmi ambiciózní cíl si Komise klade z pohledu územní působnosti nařízení. Ta se má vztahovat nejen na zpracovávání osobních údajů v rámci činnosti provozovny správce nebo zpracovatele v Unii, ale také na zpracovávání osobních údajů subjektů, které mají bydliště

v Unii, ze strany správce, který není usazen v Unii, pokud zpracovávání údajů souvisí s nabídkou zboží nebo služeb těmto subjektům v Unii nebo se sledováním jejich chování. V praxi se tak bude vztahovat na různé internetové obchody mimo Unii, které nabízejí služby i občanům Unie (např. oblíbené internetové obchody v USA, ale poslední dobou i v Číně) či hoteliéry v nejrůznějších exotických destinacích, nabízející třeba rezervace občanům EU. Že povinnosti stanovené nařízením nebudou prakticky vůči těmto subjektům vymahatelné, tím už se Komise nezabývá.

INSPEKTOR V ORDINACI

Největší nebezpečí tohoto návrhu se pak skrývá v hrozícím nárůstu administrativní zátěže. Povinnosti pro správce osobních údajů, jako například vypracovat transparentní a snadno dostupná pravidla pro zpracování osobních údajů a výkon práv subjektu údajů, povinnost oznamovat do 24 hodin případy narušení bezpečnosti osobních údajů orgánu dozoru i subjektům těchto údajů či povinnost správce i zpracovatele jmenovat inspektora ochrany osobních údajů (tuto povinnost má orgán veřejné moci či veřejnoprávní subjekt, podnik zaměstnávající 250 a více zaměstnanců, ale také správce nebo zpracovatel, jehož hlavní činnost spočívá ve zpracovávání údajů, které kvůli povaze, rozsahu nebo účelu vyžadují pravidelné a systematické sledování subjektu údajů). To je samozřejmě zcela namísto pro velké správce a zpracovatele osobních údajů, podstata problému je však v tom, že nařízení ukládá tyto povinnosti v naprosté většině všem bez rozdílu. Vztahují se jak na velké korporace, jako je Facebook, tak stejným způsobem i na běžné uživatele, kteří na Facebooku mají svůj profil a zpracovávají zde osobní údaje. Pro další ilustraci, snadno se podle nařízení může stát, že pekař, který rozvází zákazníkům pečivo (a tudíž zpraco-

vává jejich osobní údaje – jména a adresy), bude muset zpracovat a na provozovně vedle reklamačního řádu umístit i metodiku zpracování a ochrany osobních údajů, nebo když půjdeme k lékařům (který musí pravidelně monitorovat osobní údaje pacientů), budeme v ordinaci vedle pana doktora a sestřičky uctivě zdravít i inspektora ochrany osobních údajů. To samozřejmě vše povede vedle vyšší administrativní záležitosti i k vyšším nákladům a vyšším cenám pro zákazníky. To vše v době, kdy celá Evropa třikrát obrací každou korunu (euro).

Jednou z oblastí, na kterou se obecné nařízení nemá vztahovat (vedle např. bezpečnosti státu, společné zahraniční a bezpečnostní politiky, zpracovávání údajů prováděné orgány, institucemi a jinými subjekty Unie či fyzickou osobou k čistě osobním, domácím účelům bez dosahování zisku), je zpracovávání údajů prováděné příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů. Tuto oblast má nově upravovat směrnice o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů a o volném pohybu těchto údajů.

Ta vychází z obecných ustanovení výše zmíněného obecného nařízení o ochraně údajů a má nahradit rámcové rozhodnutí Rady 2008/977/SVV z 27. listopadu 2008 o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. Nejenže návrh této směrnice přišel asi jen rok a čtvrt poté, co rámcové rozhodnutí začalo platit, a tudíž je návrh obecně hodnocen jako předčasný a nehotový, ale lze o něm navíc směle tvrdit, že porušuje zásadu subsidiarity. Oblast působnosti směrnice totiž není na rozdíl od stávajícího rámcového rozhodnutí omezena jen na přeshraniční zpracování údajů. Vztahuje se na veškeré, tedy i čistě vnitrostátní zpracování údajů prováděné příslušnými orgány, kterými jsou veškeré orgány veřejné moci příslušné k prevenci, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů. Podle Lisabonské smlouvy je ale v kompetenci EU policejní a justiční spolupráce, tedy přeshraniční kontakty mezi příslušnými orgány členských států, nikoli vnitrostátní policejní a justiční práce.

VŠEMOCNÁ KOMISE

Velký problém pro členské státy pak představuje navrhovaná úprava předávání osobních údajů do třetích zemí (tj. mimo EU) nebo mezinárodním organizacím. Takové předávání má být omezeno pouze na případy, kdy je to nutné pro účely prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu

trestů a kdy správce a zpracovatel splňují podmínky stanovené touto směrnicí. A klíčovou roli by zde měla sehrávat znovu Komise, která by tak mohla ovlivňovat, se kterými zeměmi a mezinárodními organizacemi členské státy EU mohou či nemohou spolupracovat a vyměňovat si osobní údaje. V případě, že by to Komise nepovolila, byla by možnost spolupráce s takovými státy a organizacemi omezena jen na velmi úzce definované případy. Zde je na místě připomenout, že široká možnost policejní a justiční spolupráce s USA je nezbytnou podmínkou pro náš bezvízový styk s touto zemí. Omezení této spolupráce by tak mělo zásadní negativní dopad na naše vztahy s USA, ale samozřejmě i s dalšími zeměmi a na ochranu našich národních zájmů.

Vedle toho návrh ukládá členským státům změnit všechny mezinárodní smlouvy, které by se směrnicí nebyly v souladu, a to do 5 let. Taková ambice je zcela nereálná, neboť druhou smluvní stranu není možné nutit ke změnám smluv a zároveň je třeba si uvědomit, že řada smluv v této oblasti jsou smlouvami mnohostrannými a v rámci OSN mívají takové úmluvy i na 180 smluvních stran (které povětšinou nemají zájem na změně úmluv).

I tento návrh pak přináší orgánům členských zemí další nemalou administrativní zátěž. V době hledání úspor ve státním rozpočtu se všechny státy snaží, aby úspory neměly vliv na počty policistů v ulicích, zatímco tato směrnice by nutila policisty trávit další dlouhé minuty a hodiny za psacím stolem vyplňováním nejrůznějších formulářů a poučení.

A TÍM TO NEKONČÍ

A výše uvedený výčet problematických bodů k oběma návrhům není rozhodně konečný. Nicméně i tak je tento příspěvek možné zakončit trochu optimisticky konstatováním, že vyjednávání o těchto návrzích (kdy zejména nová obecná úprava ochrany osobních údajů je ve světle nových technologií a změn ve společnosti zcela na místě) je na samém počátku. V rámci prvního čtení mezi Komisí a členskými státy bylo zatím, právě kvůli výše uvedeným problematickým otázkám,

projednáno pouhých 13 článků z celkových 91. Česká republika patří mezi státy, které na tyto problémy hlasitě upozorňují, k čemuž má vláda zmocnění i od Parlamentu ČR (zásadní stanovisko k oběma návrhům přijal Senát Parlamentu ČR svým usnesením č. 614 ze dne 24. května 2012). Můžeme tedy stále ještě doufat, že nová úprava ochrany osobních údajů povede k vyšší ochraně našeho soukromí a nikoli ke zhoršení vztahů se třetími zeměmi, k omezování evropské ekonomiky a k dalším zbytečným nákladům pro podnikatele a členské státy.

NÁVRH UKLÁDÁ

členským státům změnit všechny mezinárodní smlouvy, které by se směrnicí nebyly v souladu, a to do 5 let. Taková ambice je zcela nereálná, neboť druhou smluvní stranu není možné nutit ke změnám smluv a zároveň je třeba si uvědomit, že řada smluv v této oblasti jsou smlouvami mnohostrannými a v rámci OSN mívají takové úmluvy i na 180 smluvních stran.

Koncentrace výkonu do metropolí

Před pár lety jsme, ač nevědomky, překročili určitou pomyslnou hranici – v celém světě ve městech nyní žije více lidí než na venkově. Tento vývoj je celkem očekávatelný a jen podtrhuje dominanci průmyslového rozvoje světa. Profitují z něj hlavně metropole, má ale i stinné stránky.

JIŘÍ KOZÁK | Autor je politolog, působí jako ředitel CEVRO – Liberálně-konzervativní akademie

Jedním z nejlepších příkladů je metropolitní území japonského Tokia, ve kterém podle Světové banky nyní žije 42% všech Japonců bydlících ve městech a které produkuje třetinu japonského HDP. V městských oblastech s více jak jedním milionem obyvatel se koncentruje polovina všech Japonců. Naopak na japonském venkově žije zhruba jen 33% obyvatel. Na začátku sedmdesátých let to byla více jak polovina.

LONDÝN TÁHNE BRITÁNII

Ale nechodme daleko a podívejme se na jedno evropské město, které je le-

tos v létě v centru světové pozornosti. Mám na mysli Londýn, který je hostitelem letošních olympijských her. Podle mezinárodního měnového fondu je Británie jako celek na třetím místě v Evropě ve velikosti HDP, ale Londýn je mezi městy na prvním. HDP Londýna je pro srovnání skoro třikrát větší než HDP celé České republiky.

Počet obyvatel Londýna rostl pravidelně od roku 1988, a to o zhruba pět procent rychleji než ve zbytku království. Celkem o šestnáct procent. Druhé největší město Birmingham je sedmkrát menší než město hlavní a za stejnou dobu na-

rostlo jen o tři procenta. Londýn má o pět procent obyvatel v produktivním věku víc, než je průměr zbytku Británie.

K tomuto vývoji Londýnu bezpochyby pomohla deregulace finančních trhů zavedená konzervativní vládou Margaret Thatcherové na konci roku 1986. Liberalizace, výhodné časové pásmo uprostřed mezi japonskou a americkou burzou, na-

pojení na evropský hospodářský prostor, stabilní právní prostředí i světový jazyk pomáhají Londýnu udržet se na výsluní světového obchodu.

Hrubá přidaná hodnota (GVA) vyprodukovaná v Londýně na hlavu je dnes o 70 % vyšší než ve zbytku Británie. I to, že produkce Londýna je dvakrát větší než Walesu, Skotska a Severního Irska dohromady, jen potvrzuje

čtyř. Birmingham a Manchester klesnou na chvost žebříčku a Leeds jej opustí úplně. Jen Londýn si o místo polepší a jeho HDP bude v roce 2025 čtvrté největší za Tokiem, New Yorkem a Los Angeles. A to i navzdory tomu, že Londýn zřejmě vypadne z TOP 100 podle počtu obyvatel.

Dominanci Londýna pomáhá i příchod cizinců do města. Jejich podíl na

příchozí většinou odborně zdatní a vzdělaní, nese s sebou i jistá negativa. Zatímco nezaměstnaných cizinců v aktivním věku je v Británii jen 1,5 procenta, celková nezaměstnanost se pohybuje kolem osmi procent, přičemž samotný Londýn se potýká s desetiprocentní nezaměstnaností.

Paradoxně tak vzrůstajícím problémem pro obrovský Londýn nejsou tolik imigranti samotní, jako spíše rozšiřující se chudinská ghetta, a to zejména v jihovýchodním Londýně. V těchto ghettech vyrůstá celá ztracená generace, ve které je každý čtvrtý ve věku do 24 let nezaměstnaný. Tito lidé nejsou chudí podle světových standardů, alespoň v porovnání se státy Afriky či Jihovýchodní Asie. Jejich chudoba je spíše duševní, bohatě živěná relativizací hodnot a nedostatkem vzdělání. Na rozdíl od imigrantů těmto mladým nezaměstnaným chybí chuť k životu a touha prosadit se. Anonymita městských ghett jen přispívá k nedostatku mo-

LONDÝN JE JEDINÝM MĚSTEM

Evropy, které drží krok s rostoucími ekonomickými metropolemi světa. Udrží se si postavení silného hráče a je v podstatě státem ve státě Velká Británie. Roste rychleji než ostatní města království. Ne všichni však z růstu profitují, a to může být pro spokojený vývoj problém, který pomalu doutná na londýnských předměstích.

dominanci britského hlavního města. Navíc, zatímco GVA vnitřního Londýna v minulém roce rostla, nejchudší části Británie ztrácely.

S nárůstem nových trhů to mají tradiční, hlavně evropská města těžší. Podle studie PWC bude mít Británie do roku 2025 v TOP 100 měst světa dle HDP jen tři města namísto dnešních

celkovém obyvatelstvu je zhruba třetinou (stejně jako v New Yorku a zhruba o pět procent více než v Paříži). Pro srovnání, v celé populaci Velké Británie je 11,5 % imigrantů.

NE VŠICHNI Z RŮSTU PROFITUJÍ

Ačkoliv má příchod cizinců na ekonomický růst pozitivní vliv, neboť jsou

tivace. Frustrace se čas od času projeví, jako při nedávných protestech vysokoškolských studentů. Dav, který měl daleko k vysokoškolákům, začal v rámci protestů rabovat.

V textu byly použity zdroje: Office of National Statistics, OSN, PWC, Světové banky, The Economist.

Doprava: Symbol upadajícího hospodářství

Letní odlehčené číslo CI Time se věnuje evropským úchylkám a raritám. Těžko lze vyzdvihnout jednu raritu nad ostatními, vždyť kouzlo Evropy spočívá v rozmanitosti národů, z nichž každý má svůj jazyk, svou kulturu, svou identitu a svoje rarity. Nelze se proto divit, že snahy vnutit těmto národům příkazem shora jakousi „identitu EU“ selhávají.

JAN PRŮŠA | Autor je ekonom, působí na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd UK

Je-li však něco evropskou tradicí, pak je to zlozvyk snadno se vzdávat všeho těžce vydobytého. To platí hlavně pro svobody, které pod přívalem předpisů vytvářených nevolnými elitami ubývají stále rychleji. Léto je obdobím cestování, a tak bychom se měli zeptat,

jak že to vlastně v té EU chodí se svobodou pohybu.

SVOBODA POHYBU – JEDINĚ REGULOVANÁ

Už rozmach starověkého Říma byl spojen s rozsáhlým budováním cest,

kterých v celé říši bylo snad 400 000 kilometrů, z toho pětina dlážděných. Římanům bylo jasné, že hospodářský život se vždy přelévá do dopravních tepen. Primární snahou průkopníků dopravy bylo samozřejmě zvyšovat rozsah a rychlost, což zase zvyšovalo dostupnost cestování. Nejprve bylo nutné spoléhat se na dostavníky s pravidelným přepřaháním koní. Průmyslová revoluce je zase nerozlučně spojená s budováním železnic.

Skutečnou revoluci v osobní dopravě však znamenal automobil, který přinesl svobodu moderního cestování. Henry Ford auto zpřístupnil širokým masám a dnes jeho průlomový model chodíme obdivovat do muzea. Jenže i při pohledu na zatuchlou Evropu dneška si musíme připadat jako v muzeu. Jako kdyby čím dál regulovanější doprava přesně odrážela stav skomírajícího evropského hospodářství.

Vezmeme auta – ta dnes musí splňovat tolik norem, že nezlevňují, ačkoliv by

jinak zlevnění výrobcům umožňoval technický pokrok. Možná se dočkáme povinných airbagů pro chodce, povinných senzorů na alkohol, povinných hlásičů přivolávajících pomoc při havárii a podobných zdražení. Není nepředstavitelné, že za pár let se z aut stanou dálkově ovládaná vozítka jezdící jednotnou rychlostí po jednotných trasách, pochopitelně určených samozvanými dopravními experty. Ovšem jen pokud auta tou dobou už nebudou zakázaná úplně.

HLAVNĚ OMEZIT KONKURENCI A RYCHLOST

Nejzastaralejším faktorem je však bezpečí rychlost, u které se vývoj zastavil před desítkami let. Auta se dnes sice vyrábí mnohem výkonnější a bezpečnější a do dálniční sítě se investují miliardy. Místo rozvolňování dopravních předpisů však přichází návrhy úplně opačné – ve Španělsku zvažují omezit maximální povolenou rychlost na dálnicích na 110 km/h, v Německu

zase v obcích na 30 km/h. Nemluvě o českých dálničních tunelech, které při rychlosti 80 km/h zcela ztrácejí ekonomický smysl – místo nich se mohla levněji postavit okružka, kde by se dnes jezdilo vlastně rychleji.

Přítom o bezpečnost jde až v poslední řadě, hlavní důvody tvrdé represe ze strany policie jsou ekonomické. Pokuty se pomalu stávají oficiální daní, kterou občas musí zaplatit každý rozumně jezdící řidič. Pro naplnění veřejné kasy a splnění plánu je totiž nejjednodušší hlídat ty nepřehlednější úseky, kde jet pomalu je nemožné, a města jako Prostějov nebo Sokolov si na návratnost radarových systémů sestavují obchodní plány.

V letecké dopravě situace není o moc růžovější. Několika nízkonákladovým společnostem se obrovským konkurenčním úsilím podařilo uspět i proti státům dotovaným a odbory ovládaným národním přepravcům, čímž zpřístupnily letadlo i nízkopříjmovým

vrstvám. Jenže politici si uvědomili, že příliš svobody jim bere kontrolu nad občany. A tak pomocí zastrašujících kampaní zavedli nesmyslné bezpečnostní kontroly, které jsme tupě přijali, a ochotně se svlékáme před každým letem, aniž by nám to přišlo pohoršující.

Konkurenci definitivně zničí zavedení emisních povolenek na CO₂ pro letecké společnosti a rázem bude po dostupném cestování. Nejspíš to ani nikomu nebude vadit. Vždyť když šéf Ryanairu a geniální inovátor Michael O'Leary chce v letadlech vyzkoušet místa na stání, aby cestování ještě více

MOŽNÁ SE DOČKÁME

povinných airbagů pro chodce, povinných senzorů na alkohol, povinných hlásičů přivolávajících pomoc při havárii a podobných zdražení.

zlevnil, levicovní intelektuálové se chlubí, kdo tímto návrhem bude více opovrhovat.

PRŮVAN V ZATUHLÉM OVZDUŠÍ

Česká republika má jedinečnou příležitost stát se průkopníkem nových možností v dopravě. Zatímco v mnoha zemích na železnici ještě panuje tuhý odborářský komunismus, u nás jsme ukázali, jak s konkurencí vše funguje nezměrně lépe.

Proto máme nejlepší předpoklady udělat další kroky: Upravit zaostalé dopravní předpisy a místo výběrcí daní nechat policisty dělat důležitější práci. Zrušit ponižující letištní kontroly. Skončit s vyhazováním miliard v ČSA. Omezit dotace veřejné dopravy, prodat České dráhy a SŽDC.

V opačném případě je možné pokračovat ve zpomaleném, zatuhlém režimu a pohodlně směřovat k ekonomickému úpadku.

Stane sa kaderník euroskeptikom?

„Byrokracia, vláda nikoho, sa stala modernou formou despotizmu.“
Marry McCarthy

RADOVAN ĎURANA | Autor je ekonóm a analytik Institutu ekonomických a spoločenských analýz v Bratislavě (INESS)

Európskej únii pracuje viac ako milión kaderníkov v zhruba 400 000 kaderníckych salónoch. Bez poriadnej smernice, ktorá by im zabezpečovalo bezpečnosť pri práci. Či smernice, ktorá by chránila najmä väčšie salóny so zamestnancami, pred nekalou konkurenciou a dumpingovými cenami kaderníčok samoživiteľiek. Riešenie? Rámcová zmluva na ochranu zdravia a bezpečnosti práce v kaderníckom sektore.

RÁMCOVOU ZMLUVOU PROTI EMOČNÉMU KOLAPSU

Odhliadnime teraz od reprezentatívosti podpisujúcich strán, hoci vieme, že napríklad Asociácia kaderníkov Českej republiky má 24 členov, a počet strihajúcich odborárov sa zistiť nedá. Zmluva kaderníckych zamestnávateľov a odborárov, v rámci sociálneho dialógu pod taktovkou Európskej komisie pochopiteľne, nemá chrániť len zamestnancov kaderníckych salónov. Jej text, ktorý by sa mal stať direktívou po jej

schválení Európskou radou, vyzýva, aby pravidlá zamestnávania kaderníkov platili aj na živnostníkov. Milé dámy strihajúce na voľnej nohe, odporúčame rozdvojenie osobností. Keď budete kupovať kreslo do vášho salónu, neustupujte tej polovičke, ktorá bude chcieť kúpiť síce staršie, ale lacnejšie kreslo. Dajte na tú druhú polovičku, ktorá sa riadi rámcovou zmluvou (pravdepodobnou budúcou smernicou): Pri každej obnove alebo výmene vybavenia salónu, zamestnávateľ musí kúpiť vybavenie zodpovedajúce najaktuálnejším ergonomickým zvyklostiam. Zmluva vám ďalej pripomína, že si budete musieť začať poriadne plánovať prácu, aby ste predišli emočnému kolapsu. Pri strihaní dať dolu všetky prstene a ozdoby, lebo pod nimi by vám mohli farby na vlasy spôsobiť neplechu. A skontrolujte ventiláciu, či na každú osobu v miestnosti dodáva 100 m³ čerstvého vzduchu za hodinu. To, že sa neoplatí strihať na vysokých opätkoch možno tušíte, ale zmluva vám opäť pripomenie, že len

nešmykľavá obuv zaručí dlhodobu kvalitný výkon.

Keď som konfrontoval moju dlhoročnú kaderníčku Betku s obsahom zmluvy, zdesene si povzdychla: To sa vrátíme o 20 rokov dozadu, keď sme museli mať vysoké šnurovacie topánky, biely plášť a zákaz lakovaných nechtov?

Podobných príkladov často absurdných nariadení sú tisíce. A je teraz nepodstatné, že časť textu zmluvy je len

prepísaním už existujúcich pravidiel bezpečnosti práce. Dovolím si tvrdiť, že každý, kto dokázal prečítať celú podobnú zmluvu, či smernicu, vrátane nevyhnutného lyrického úvodu, sa aspoň na chvíľu stal eurorealistom, ak nie euroskeptikom. Alebo minimálne si položil otázku: Prečo sú tam také často nezmyselné detaily? Odpoveď je jednoduchá. Pretože tam môžu byť a nie je sila, ktorá by to zastavila. Pred-

stavte si, že pracujete v Berlaymonte, bruselskej centrále Európskej komisie, a kaderníci vám v rámci programu sociálneho dialógu predložia zmluvu, v ktorej sa píše: v tejto oblasti je vo všetkých členských štátoch potrebná spoločná stratégia, zohľadňujúca najnovšie poznatky vedeckého bádania. Zmluva by mala byť rozšírená aj na živnostníkov, aby mohli profitovať z vyššej miery bezpečnosti práce. Ktorý úrad-

PRI KAŽDEJ OBNOVE

alebo výmene vybavenia salónu, zamestnávateľ musí kúpiť vybavenie zodpovedajúce najaktuálnejším ergonomickým zvyklostiam. Zmluva vám ďalej pripomína, že si budete musieť začať poriadne plánovať prácu, aby ste predišli emočnému kolapsu. Pri strihaní dať dolu všetky prstene a ozdoby, lebo pod nimi by vám mohli farby na vlasy spôsobiť neplechu. A skontrolujte ventiláciu, či na každú osobu v miestnosti dodáva 100 m³ čerstvého vzduchu za hodinu.

ník môže povedať „nie“ na také šlachetné ciele?

NIE LEN BRUSEL

Bolo by naivné v takýchto prípadoch zvažovať vinu len na Brusel. Ten je často len prostredníkom podivných nápadov lokálnych úradníkov, ktorí si nevedia predstaviť, že kaderníci by si mohli kúpiť tichý a ľahký fén aj bez toho, že by im to niekto nariadil. A ak to nie sú priamo úradníci, potom sú to obyčajne lobisti, ktorí sledujúc vlastné záujmy šíria dobro pre pracujúcich. Brusel v tomto prípade predstavuje „len“ kanál, ako podobné absurdnosti uvaliť rovno na všetky krajiny únie. A eurorealistom neostáva nič iné len povzdych, že odstránenie nadbytočnej regulácie vyžaduje podstatne viac úsilia, ako jej prijatie.

Zákon o evropské občanské iniciativě

Dne 12. června 2012 nabyl účinnosti zákon č. 191/2012 Sb., o evropské občanské iniciativě. V tomto článku bych se chtěl pozastavit nad tím, co tento nový zákon vlastně přináší a nakolik je jeho existence skutečně smysluplná a nezbytná.

LUBOŠ JEMELKA | Autor je právník a politolog. Přednáší na CEVRO Institutu a pravidelně publikuje zejména k problematice správního práva

NUTNOST PŘIJETÍ NOVÉHO ZÁKONA A JEHO OBSAH

Nutnost přijetí národní úpravy evropské občanské iniciativy si vyžádalo právo Evropské unie, konkrétně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011, o občanské iniciativě. Toto nařízení provádí Smlouvou o EU zakotvené právo občanů Evropské unie obracet se prostřednictvím občanské iniciativy na Evropskou komisi s návrhem na předložení právního aktu Evropské unie. Přestože je nařízení přímo použitelným právním předpisem, vyžadovalo přijetí samostatného zákona zakotvení některých souvisejících skutečností, které jsou pro provádění této iniciativy v České republice nezbytné. Jedná se mimo jiné o úpravu systému

ČLÁNEK 11 SMLOUVY O EU

mimo jiné stanoví, že orgány EU „dávají vhodnými způsoby občanům a reprezentativním sdružením možnost projevat a veřejně si vyměňovat své názory na všechny oblasti činnosti Unie“. Konkrétně se k tomu dodává, že „nejméně jeden milion občanů Unie pocházejících z podstatného počtu členských států se může ujmout iniciativy a vyzvat Evropskou komisi, aby v rámci svých pravomocí předložila vhodný návrh k otázkám, k nimž je podle mínění těchto občanů nezbytné přijetí právního aktu Unie pro účely provedení Smluv“.

sběru prohlášení o podpoře občanské iniciativy, ověření těchto prohlášení prostřednictvím kontrolních mechanismů nebo o zakotvení sankcí za porušení uvedeného nařízení.

Neprovedení implementace tohoto nařízení by mohlo být Evropskou komisí považováno za nesplnění povinnosti vyplývající České republice z příslušných smluv (Smlouvy o EU a Smlouvy o fungování EU), a tak nezbylo než tento zákon přijmout bez ohledu na jeho význam či skutečný přínos.

Aby mohla být evropská občanská iniciativa vůbec relevantní pro další posuzování, musí se nejprve zřídit výbor minimálně sedmi osob z různých států EU, který iniciativu zaregistruje. Následně jí musí během 12 měsíců vyjád-

řit podporu nejméně jeden milion občanů EU ve věku oprávnujícím k účasti ve volbách, a to v listinné nebo v elektronické podobě s tím, že k tomu lze využít rovněž tzv. online systém sběru. Podmínka podpisu milionů podporovatelů iniciativy však není podmínkou jedinou. Současně je vyžadováno, aby pocházeli nejméně ze sedmi členských států, a stanoven je rovněž minimální počet podepsaných osob za členský stát. Ten je stanoven (logiku v tom nehledejte) jako 750násobek počtu členů Evropského parlamentu dané země, tedy v případě České republiky 16 500. Následně musí být příslušným orgánem (v České republice se jedná o Ministerstvo vnitra) prohlášení o podpoře občanské iniciativy během 3 měsíců

ověřeno, zda nedošlo k uvedení chybných či vymyšlených údajů, a teprve následně je možné iniciativu předložit Evropské komisi.

OTÁZKA NEZBYTNOSTI EVROPSKÉ OBČANSKÉ INICIATIVY

Ani nařízení EU o občanské iniciativě, ani náš zákon výslovně neřeší, na jaké případy se tato iniciativa může nebo naopak nemůže vztahovat. Fakticky se tak může uplatnit na cokoli, k čemu má Evropská komise právo navrhnout legislativu (může se týkat například otázky rozšíření EU, dopravy, životního prostředí apod., a zvažována je dokonce též pro zrušení letního času).

Názory na tuto novou úpravu jsou různé, od přehnaně optimistických až

po ty realističtější. Například europoslanec Březina k této evropské občanské iniciativě uvedl: „Občané EU tak přestávají být pouhými adresáty evropských předpisů a rozhodnutí, ale stávají se z nich skuteční partneři evropských institucí.“ Osobně je mi však bližší vyjádření poslance Bauera, který uvedl: „Budí pochybnosti, zda nejde jen o vylepšenou a navenek vyšperkovanou petici, kterou mohou unijní úředníci navzdory svým proklamacím hodit za hlavu.“ Trefně je i vyjádření poslance Šeicha, podle kterého může tato iniciativa směle soutěžit o titul „eu-

PRO SROVNÁNÍ LZE UVÉST,

že k založení politické strany je třeba tisíc podpisů, k nominaci prezidentského kandidáta 50 tisíc podpisů, pro iniciaci krajského referenda 6% oprávněných osob s hlasovacím právem, což je v řádu maximálně několika desítek tisíc podpisů. Uvažovat o milionu či statisících podpisů je proto na poměry České republiky a obdobně velkých států EU jen těžko představitelné.

ro-ptákoviny“ roku. Celý vtip je totiž v tom, že i kdyby se podařilo všechny požadavky nařízení EU i zákona č. 191/2012 Sb. splnit (což by rozhodně nebylo jednoduché, ne-li úplně nemožné), ještě to ve skutečnosti nic neznamená. Evropská komise totiž nemá povinnost této iniciativě vyhovět. Musí ji pouze posoudit a do 3 měsíců veřejně zdůvodnit, zda a proč se bude či nebude návrhem zabývat. Pokud s ní nebude souhlasit, jednoduše žádnou novou evropskou úpravu nepřijme a několikaměsíční práce a nemalé finanční prostředky s tím spojené tak přijdou vniveč. Osobně pak v takové úpravě velký přínos nespatriji a o její nezbytnosti mám poměrně silné pochybnosti.

CEVROINSTITUT

[vysoká škola]

Nové obory:

Hospodářská politika (Bc.)

- Porozumění moderním přístupům v hospodářské politice
- Unikátní kombinace znalostí z ekonomie, práva a politologie

Soukromoprávní studia – Obchodněprávní vztahy (Mgr. navazující)

- Porozumění novému občanskému a obchodnímu právu
- Skvělé uplatnění: např. podnikový právník či prokurista

CEVRO INSTITUT – VYSOKÁ ŠKOLA PRÁVNÍCH A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Ke studentům přistupujeme individuálně a za pomoci špičkových pedagogů. Naše moderní studijní programy zajišťují výborné uplatnění ve veřejném i soukromém sektoru.

Den otevřených dveří: 22. 8. 2012 v 16 hod.

WWW.CEVROINSTITUT.CZ